

แนวทางการรณรงค์วันเอดส์โลก ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔

“End inequalities. End AIDS. End pandemics.: ยุติความเหลื่อมล้ำ ยุติเอดส์”

เอดส์นับว่าเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมต่อทุกประเทศทั่วโลกมาอย่างยาวนาน อีกทั้งในช่วงปีที่ผ่านมาได้เกิดวิกฤตการณ์การระบาดของโรคโควิด ๑๙ ซึ่งเป็นการตอกย้ำผลกระทบเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในการป้องกันควบคุมโรคต่างๆ รวมถึงโรคเอดส์ จากรายงานของโครงการเอดส์แห่งสหประชาชาติ (UNAIDS) พบว่า ในปี ๒๕๖๓ มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั่วโลกสะสม ๓๗.๗ ล้านคน เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ ๑.๕ ล้านคน และมีผู้เสียชีวิตเนื่องจากเอดส์ ๖๘๐,๐๐๐ คน ดังนั้น เพื่อให้เกิดการรณรงค์สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเอชไอวี/เอดส์ องค์การอนามัยโลก (WHO) จึงกำหนดให้ วันที่ ๑ ธันวาคม ของทุกปี เป็นวันเอดส์โลก (World AIDS Day) โดยในปีนี้ UNAIDS ได้กำหนดธีมรณรงค์ คือ **End inequalities. End AIDS. End pandemics.**

ประเทศไทยถือเป็นอีกหนึ่งประเทศที่เผชิญกับปัญหาการระบาดของโรคเอดส์อย่างต่อเนื่อง จากการคาดประมาณ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีปี ๒๕๖๔ (Spectrum-AEM, ๑๙ เม.ย.๒๕๖๔) พบว่า มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ยังมีชีวิตอยู่ จำนวน ๔๙๓,๘๕๙ คน เป็นผู้ติดเชื้อรายใหม่ จำนวน ๕,๘๒๕ คน (เฉลี่ย ๑๖ คน/วัน) และมีผู้เสียชีวิตจากเอชไอวี จำนวน ๑๑,๒๑๔ ราย/ปี (เฉลี่ย ๓๑ ราย/วัน) ดังนั้น ในการยุติปัญหาเอดส์ (Ending AIDS) ประเทศไทยได้แสดงเจตนารมณ์อย่างมุ่งมั่นด้วยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการยุติปัญหาเอดส์ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๓ โดยมีเป้าหมายหลัก ๓ ประการคือ ๑. ลดจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ให้เหลือปีละไม่เกิน ๑,๐๐๐ คน ๒. ลดการเสียชีวิตในผู้ติดเชื้อเอชไอวีเหลือปีละไม่เกิน ๔,๐๐๐ ราย และ ๓. ลดการเลือกปฏิบัติอันเกี่ยวเนื่องจากเอชไอวี และเพศภาวะลง ร้อยละ ๙๐

จากการสำรวจทัศนคติที่มีต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี (The Multiple Indicator Cluster Survey: MICS) ปี ๒๕๖๒ พบว่า คนไทยยังมีทัศนคติที่เลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี สูงถึงร้อยละ ๒๗.๗ และผลจากการสำรวจการตีตราและเลือกปฏิบัติ ในสถานบริการสุขภาพ ปี ๒๕๖๒ พบว่า ผู้ติดเชื้อฯ มีการตีตราตนเองเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๓๖.๑ เคยถูกเลือกปฏิบัติระหว่างรับบริการสุขภาพ ร้อยละ ๑๑.๑ และมีผู้ให้บริการที่เลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและกลุ่มประชากรหลักถึงร้อยละ ๒๓.๓ นอกจากนี้กลุ่มประชากรหลัก ยังพบปัญหาการถูกตีตราและเลือกปฏิบัติ ทั้งในครอบครัว สถานที่ทำงาน และสถานศึกษา จะเห็นได้ว่าการตีตราและเลือกปฏิบัติ ยังคงเป็นความท้าทายและเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อการเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ ทั้งด้านการป้องกันและการดูแลรักษา ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อให้มุ่งสู่การยุติปัญหาเอดส์ โดยกระทรวงสาธารณสุขมีการดำเนินงานลดความเหลื่อมล้ำ ในการยุติเอดส์ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เอดส์โลก ดังนี้

๑. ส่งเสริมการตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีด้วยความสมัครใจ ได้ฟรีปีละ ๒ ครั้ง ครอบคลุมทุกสิทธิการรักษาอย่างเท่าเทียม ภายใต้หลักประกันสุขภาพแห่งชาติทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังผลักดันให้มีการใช้ชุดตรวจคัดกรองหาการติดเชื้อเอชไอวีด้วยตนเอง (HIV Self Test) เพื่อความสะดวกและเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ถือว่าเป็นทางเลือกใหม่ที่จะเพิ่มการเข้าถึงการตรวจหาเชื้อ เพื่อให้รู้สถานะการติดเชื้อของตนเองได้เร็ว นำไปสู่การตรวจยืนยัน วินิจฉัยและเข้าสู่ระบบดูแลรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวี ในสถานบริการสุขภาพได้อย่างรวดเร็วตามสิทธิการรักษา จนสามารถลดเชื้อไวรัสในกระแสเลือด และไม่สามารถถ่ายทอดเชื้อสู่คนอื่นได้

๒. ขจัดอุปสรรคที่มีต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ด้านเอชไอวี โดยพัฒนาระบบและกลไกรับเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองการละเมิดสิทธิ ภายใต้ชื่อ “ปกป้อง” เพื่อรับเรื่องร้องเรียนเมื่อถูกละเมิดสิทธิ รวมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบรับเรื่องร้องเรียนอื่นๆ ของประเทศ

๓. บูรณาการดำเนินงานในระบบสุขภาพอย่างยั่งยืน การปกป้องทางสังคม บริการด้านมนุษยธรรม โดยส่งเสริมให้หน่วยงานท้องถิ่น ภาควิชาเครือข่าย และชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านเอดส์ เพื่อให้เข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ติดเชื้อ เอชไอวี และลดความเหลื่อมล้ำในการป้องกันและการรักษา โดยมีการดำเนินงานจัดบริการเชิงรุกด้านการป้องกัน ส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัย การกินยาป้องกันก่อนการสัมผัสเชื้อ (PrEP) รวมทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อให้เข้าสู่บริการด้านสุขภาพ การรักษาอย่างเท่าเทียมและเป็นมิตร ได้ทุกสิทธิ ครอบคลุมแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีสิทธิประกันสุขภาพด้วย

๔. ขับเคลื่อนเรื่องการลดการตีตราและเลือกปฏิบัติ โดยให้ความรู้และความเข้าใจ แก่บุคลากรสาธารณสุข ในโรงพยาบาล สถานศึกษา ที่ทำงานและชุมชน เพื่อเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อได้อย่างปกติ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและเท่าเทียม นำไปสู่การยุติปัญหาเอดส์ในอีก ๙ ปีข้างหน้าได้ โดยมีการพัฒนาสถานบริการสาธารณสุข เพื่อปราศจากการตีตราและเลือกปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับเอชไอวีและเพศภาวะได้แก่ (๔.๑) บูรณาการลดการตีตราและเลือกปฏิบัติร่วมกับการพัฒนาคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง (๔.๒) ปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน และพัฒนาศักยภาพผู้จัดบริการ ในสถานบริการเพื่อการลดการตีตราตนเอง (๔.๓) ผลิตรายการการเรียนรู้ การตีตราและเลือกปฏิบัติในสถานบริการสุขภาพรูปแบบ E-Learning ระดับ Advance สำหรับนักศึกษาแพทย์และพยาบาล และ (๔.๔) ขยายการใช้สื่อการเรียนรู้การตีตราและเลือกปฏิบัติในสถานบริการสุขภาพรูปแบบ E-Learning ระดับ Basic สำหรับบุคลากรสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน

กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรค ขอความร่วมมือหน่วยงานภาควิชาเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์วันเอดส์โลกพร้อมกันทั่วประเทศ ในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ และติดโบว์แดงเพื่อแสดงเชิงสัญลักษณ์ถึงการสนับสนุนร่วมใจกันของทุกภาคส่วนในสังคมที่จะช่วยยุติปัญหาเอดส์ให้หมดไป ภายใต้นโยบายการรณรงค์ คือ

“End inequalities. End AIDS. End pandemics.: ยุติความเหลื่อมล้ำ ยุติเอดส์”

การยุติความเหลื่อมล้ำ เป็นหัวใจสำคัญในการรับมือและแก้ไขปัญหาเอดส์ อีกทั้งเป็นเป้าหมายหนึ่งในการนำมาซึ่งความสำเร็จในการยุติเอดส์ ซึ่งความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้น หมายถึง ความไม่เท่าเทียมในด้านอำนาจ สิทธิ สถานะ หลายคนถูกมองข้ามเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ควรได้รับ หรือหมดโอกาสในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพที่เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชากรหลัก เช่น กลุ่มชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย กลุ่มผู้ขายเสฟติดด้วยวิธีฉีดยา กลุ่มพนักงานบริการ สตรีข้ามเพศ และกลุ่มเยาวชน รวมถึงกลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำ เป็นต้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการมุ่งมั่นจัดการกับความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะการเลือกปฏิบัติที่ไม่ยุติธรรม และสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องว่า “เอดส์เป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง” และไม่ได้ติดต่อกันได้ง่ายๆ ผู้มีเชื้อเอชไอวี มีสิทธิ เสรีภาพ ในการดำรงชีวิต ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคม ไม่บังคับตรวจเอชไอวี ไม่เปิดเผยผลเลือดของผู้อื่น และไม่นำผลเลือดมาเป็นเงื่อนไขในการเข้าทำงาน การเข้าศึกษา การรับบริการด้านสุขภาพ ทั้งนี้ การลดการตีตราและเลือกปฏิบัติจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคล องค์กร และสังคม อันจะส่งผลให้ผู้มีเชื้อเอชไอวีสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างเป็นมิตรและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งจะนำไปสู่การยุติปัญหาเอดส์และก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ต่อไป

ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดข้อมูลและสื่อต้นแบบได้ที่เว็บไซต์กรมควบคุมโรค ddc.moph.go.th/das/ และขอเชิญร่วมกิจกรรมวันเอดส์โลกได้ทาง Facebook Fanpage: กองโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค และ Safe SEX Story หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่สายด่วน กรมควบคุมโรค ๑๔๒๒

